

ПЕРВЫЕ ШАГИ НОВЕЛЛИСТА ЖИГМОНДА МОРИЦА

М. Цине

Очерк делает попытку следить за начинаниями, творческими поисками новеллиста Жигмонда Морица, продолжающиеся в течение десятилетия. Главной причиной длинного душевного угрызения и писательской бесплодности автор очерка считает закоснелость в традиционном, консервативном мировоззрении.

Начинающий Жигмонд Мориц как будто не принимал к сведению жгучие вопросы венгерского общества и брожение в области современной прозы как зарубежом, так и в Венгрии. Он исходит от Морица Йокаи, великого романтика XIX века. По следам венгерских предшественников (Жемень, Толнаи и прежде всего Миксат), развивая технику прадедов, словно незаметно усваивая достижения мировой литературы и овладевая в результате серьёзных душевных боёв новыми мыслями, он создаёт свою сильно драматическую, решительную новеллистику, полную тонкой психологией; и преодолевая анекдотизм прежней венгерской прозы он становится, создателем венгерской реалистической прозы и всемирно признанным новеллистом XX века.

Г. Перьеш: НОВЫЕ СВЕДЕНИЯ И ВЗГЛЯДЫ К ДИСКУССИИ О ПСЕВДОКУРУЦСКИХ БАЛЛАД

И. Варга: СТИХОТВОРЕНИЯ АМАДЕ В РУКОПИСНЫХ СБОРНИКАХ ПЕСНЕЙ

СТУДЕНТ ЭНДРЕ АДИ И СТУДЕНТЫ УНИВЕРСИТЕТА

М. Тэмэри

Работа приводит выдержки из прозаических статей Ади, занимающихся жизнью и проблемами университетской молодёжи, написанных во время студенчества; рассматривающиеся также причины и обстоятельства возникновения статей.

Общественная жизнь университетской молодёжи начала столетия, её отвлечение от первоначальных целей (самообразование, углубление в занятиях или взаимопомощь) в сторону опасного участия в партийно-политической борьбе очень занимала поэта. Он старался предупредить, отрезвить и повернуть молодёжи на правильный путь движения университетской жизни. Выраженные в статьях опасения, поучения и директивы содержат много ценного, что и университетская молодёжь наших дней должна серьёзно обдумывать.

ДЬЮЛА ЮГАС В Г. МАРМАРОЦСИГЕТ

Ф. Грежа

В учебном году 1906/7 поэт Дьюла Югас учительствовал в гимназии ордена пиаристов. Последствиями провинциального быта являлись в жизни поэта: уединение, попытка к самоубийству; в его поэзии: сплетение личной и национальной печали, постепенное преодоление влияния Parnasse; в объективной его лирике: передача исторических проблем венгерского народа и образа венгерского пейзажа лирическим, реалистическим методом.

Своей активной публицистической деятельностью он служил делу модернизма, занимая срединное место между круга Ади и концепцией Бабича и Костоланы. В мировоззрении поэта своеобразно, оставляя всё меньше следов, проявляются идеи Шопенгауэра, Ницше и Толстого. В его эстетических взглядах переплетаются реалистические и упадочные элементы.

КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ

Т. Шулек: О первой венгерской библиографии.

Р. Бртан: Самуил Рознай, словацкий распространитель венгерской поэзии.

ВОСПОМИНАНИЯ

Л. Фориш: Личные воспоминания о Жигмонде Морице.

И. Клар: Дьюла Круди младший.

ДИСКУССИЯ

2-жа Фалленбюхл Гизелла Амбруш: История литературы и мемуары.

Тибор Виттманн: К примечаниям Режё Сий.

ДОКУМЕНТАЦИЯ

Ласло Сиклай: Искания в архивах Чехословакии.

Мартон Тарноц: Письмо Адама Батьяньи к Эве Лобковиц-Поппель.

Иштван Феньё: Янош Фэльди о необходимости эпоса времени завоевания отчизны.

Ференц Гернади: Две поэмы Себереньи в своей рукописи в с. Сентлэринц.

Ласло Секереш: К последующему существованию сочинений Йокаи, написанных в послереволюционных годах.

Ласло Кардош—Гизелла К Коцтур: Стихи-наброски Арпада Тота.

ОБЗОР

Лайош Гопп: О новом издании «Турецких писем» Келемена Микеша.

Жигмонд Вита: Жолт Трочаньи: К истории коллегии г. Надьеньед.

Шандор Шейбер: Пирושка Д. Семзэ: Дни Яноша Аранья.

Амбруш Олтваньи: Пал Гульяш: Энциклопедия псевдонимов венгерских писателей.

LES PREMIERS PAS DE L'AUTEUR DE NOUVELLES ZSIGMOND MÓRICZ

M. Czine

L'étude est un essai à poursuivre les commencements du nouveliste Zsigmond Móricz et sa recherche de voies littéraires pendant une époque de dix années. La cause principale de la lutte intérieure de l'écrivain et de son improductivité dans ce temps se trouve dans le fait qu'il est resté enfoncé dans les vues traditionnelles conservatives.

Au commencement de sa carrière d'écrivain Zsigmond Móricz ne semble pas prendre connaissance des questions pressantes de la société hongroise et de la fermentation dans la prose contemporaine hongroise et européenne. Son point de départ est l'oeuvre de Mór Jókai, le grand auteur romantique du 19^{ème} siècle. Il a créé son art de couleur dramatique de traits forts et de la peinture fine des âmes en suivant les vestiges des grands prédécesseurs Kemény, Tolnai et en premier lieu Mikszáth, en développant la technique des ancêtres, en assimilant les grandes valeurs de la littérature mondiale d'une manière presque imperceptible en s'appropriant les idées nouvelles au prix de graves intérieures, en surmontant l'anecdoticisme de la prose hongroise d'autrefois et il est devenu le grand réalisateur de la prose hongroise réaliste et un maître de la nouvelle du 20^{ème} siècle sur la grande échelle de la littérature mondiale.

G. Perjés : NOUVELLES DONNÉES ET POINTS DE VUE DE LA DISCUSSION
SUR LES BALLADES PSEUDOKOUROUTZ

I. Varga : QUELQUES POÉSIES D'AMADÉ DANS NOS COLLECTIONS
DE CHANTS MANUSCRITES

L'ÉTUDIANT ENDRE ADY ET LES ÉTUDIANTS

M. Tömöry

L'étude contient des citations des articles de prose rédigés par Endre Ady pendant son séjour à l'université, sur la vie et les problèmes de la jeunesse universitaire en dévoilant les causes et les circonstances de l'origine de ces articles.

Ady avait vif intérêt pour les associations de la jeunesse universitaire à la fin du siècle et il s'inquiétait beaucoup au sujet du départ de ce mouvement des visées originales (de s'instruire, d'approfondir ses études et s'aider mutuellement); il craignait que le mouvement ne glisse sur le chemin dangereux de la participation dans la lutte quotidienne des partis politiques. Il essaye d'avertir la jeunesse de ce danger, de la désenchanter et d'amener au mouvement de jeunesse universitaire dans son propre sens. Les inquiétudes, les avertissements et les lignes de conduite dans ces articles donnent à réfléchir aussi en ce qui concerne la jeunesse universitaire de nos jours.

GYULA JUHÁSZ A MÁRAMAROSSZIGET

F. Grezsa

Le poète Gyula Juhász a enseigné pendant l'année scolaire 1906—1907 comme professeur au collège des piaristes à Máramarossziget. Les conséquences que la forme de vie dans la petite ville entraînait après elle étaient : dans sa vie privée : l'isolement complet et le tentative de suicide, dans sa poésie : l'enchaînement de la mélancolie personnelle et du sentiment national, la cessation graduelle de l'influence du Parnasse, la représentation des problèmes historiques de la nation hongroise et de l'image du paysage hongrois dans sa lyre objective par la méthode lyrique réaliste. Dans son activité intensive de publiciste il sert la cause des idées modernes en occupant une place intermédiaire entre le point de vue du cercle de Ady et celui de Babits et Kosztolányi. Dans sa manière d'envisager la vie les idées de Schopenhauer, Nietzsche et Tolstoï se font y valoir d'une façon particulière en laissant des traces qui s'affaiblissent peu à peu. Dans ses principes esthétiques se trouve un mélange des éléments réalistiques et décadents.

PETITES COMMUNICATIONS

T. Schulek : La première bibliographie hongroise.

R. Brtán : Samuel Roznay, le propagateur slovaque de la poésie hongroise.

MÉMOIRES

L. Fóris : Mes souvenirs de Zsigmond Móricz.

I. Klár : Gyula Krudy le plus jeune.

DÉBAT

M^{me} Fallenbüchl, Gizella Ambrus : Histoire de la littérature et mémoires.

Tibor Wittmann : Aux remarques de Rezső Szij.

NOTES ET DOCUMENTS

László Sziklay : Recherches dans les archives tchécoslovaques.

Márton Tarnócz : Une lettre d'Adam Baththyány à Eva Lobkovitz-Poppel.

István Fenyő : János Földi sur la nécessité d'une époque de la conquête du pays.

Ferenc Herrády : Deux poésies de Szeberényi dans son manuscrit de Szentlőrinc.

László Szekeres : La vie postérieure des oeuvres de Jókai écrites pendant la révolution.
László Kardos—Gizella K. Koczur : Les poésies-croquis de Árpád Tóth.

REVUE

Lajos Hopp : La nouvelle édition des lettres de la Turquie de Kelemen Mikes.
Zsigmond Vita : Zsolt Trócsányi : Notes concernant l'histoire du collège de Nagyenyed.
Sándor Scheiber : Piroska D. Szemző : Les jours de János Arany.
Ambrus Oltványi : Dictionnaire des pseudonymes des écrivains hongrois.

DIE ERSTEN SCHRITTE DES NOVELLISTEN ZSIGMOND MÓRICZ

M. Czine

In der Studie wird versucht, die Anfänge des Novellisten Zsigmond Móricz und seine Suche nach neuen Wegen, die zehn Jahre in Anspruch nahm, zu verfolgen. Die Hauptursache des langen inneren Kampfes und der schriftstellerischen Improduktivität wird im Steckenbleiben in der traditionellen konservativen Anschauung erblickt.

Zu Beginn seiner schriftstellerischen Tätigkeit scheint Zsigmond Móricz von den brennenden Fragen der ungarischen Gesellschaft, von der Gärung in der zeitgenössischen europäischen und ungarischen Prosa einfach nicht Kenntnis zu nehmen. Seine Anfänge gehen auf Maurus Jókai, den grossen Romantiker des XIX. Jahrhunderts zurück. Er schafft seine Novellistik von starkem dramatischen Charakter, von entschlossener Linienführung und voll scharfer Schilderungen des Seelenlebens, indem er den Spuren der grossen Vorgänger Kemény, Tolnai und in erster Reihe Mikszáth folgend die Technik der Verfahren weiter entwickelt, die grossen Werte der Weltliteratur fast unmerklich assimiliert, sich die neuen Gedanken um den Preis schwerer innerer Kämpfe zu eigen macht, und den Anekdotismus der früheren ungarischen Prosa bewältigend die ungarische realistische Prosa in Blüte bringt und sich — mit dem Massstab der Weltliteratur gemessen — zu einem Meister der Novelle des XX. Jahrhunderts erhebt.

G. Perjés : NEUE BEITRÄGE UND GESICHTSPUNKTE DER DISKUSSION DER PSEUDO-KURUTZEN BALLADEN

I. Varga : AMADÉ-GEDICHTE IN UNSEREN HANDSCHRIFTLICHEN SAMMLUNGEN VON GESÄNGEN

DER UNIVERSITÄTSHÖRER ENDRE ADY UND DIE UNIVERSITÄTSSTUDENTEN

M. Tömöry

Der Aufsatz zitiert aus den von Endre Ady während seiner Studentzeit verfassten prosaischen Schriften über das Leben und die Probleme der Universitätsjugend; hierbei werden auch die Ursachen und Umstände des Entstehens dieser Artikel aufgedeckt.

Ady zeigte ein lebhaftes Interesse für das Vereinsleben der Universitätsjugend der Jahrhundertwende und war um dessen Entfernung von den ursprünglichen Zielsetzungen (Selbstbildung, Vertiefung in den Studien bzw. gegenseitige Hilfeleistung) und um das Abgleiten auf den gefährlichen Weg der Teilnahme an den täglichen parteipolitischen Kämpfen ernstlich besorgt. Er versucht die Universitätsjugend zu warnen, zu ernüchtern, und zur richtigen Universitäts-Jugendbewegung zurückzuführen. Die in den Artikeln zum Ausdruck gebrachten Bedenken, Warnungen und Richtlinien enthalten Manches, was auch für die heutige Universitätsjugend der ersten Erwägung wert ist.

GYULA JUHÁSZ IN MÁRAMAROSSZIGET

F. Grezsa

Der Dichter Gyula Juhász war im Schuljahre 1906/7 als Professor im Piaristengymnasium zu Máramarossziget tätig. Die Folgen der kleinstädtischen Lebensform waren in seinem Privatleben: Vereinsamung, Selbstmordversuch; in seiner Dichtkunst: eine Verknüpfung

der Wehmut persönlichen und nationalen Charakters, das allmähliche Abstreifen der Auswirkung der Parnasse und die Vergegenwärtigung der historischen Probleme des Ungarertums, sowie des Bildes der ungarischen Landschaft in seiner objektiven Lyra mittels der lyrischen realistischen Methode. In seiner lebhaften publizistischen Tätigkeit stellt er sich in den Dienst der modernen Anschauungen und verfolgt einen Mittelweg zwischen dem Standpunkt des Kreises um Ady und demjenigen von Babits und Kosztolányi. In seiner Lebensanschauung machen sich die Ideen von Schopenhauer, Nietzsche und Tolstoi, die Spuren von abnehmender Stärke zurücklassen, in eigenartiger Weise geltend. In seinen ästhetischen Prinzipien vermengen sich realistische und dekadente Elemente.

KLEINERE MITTEILUNGEN

T. Schulek: Über die erste ungarische Bibliographie.

R. Brtán: Samuel Roznay, der slowakische Propagator der ungarischen Dichtkunst.

ERINNERUNGEN

L. Fióris: Meine Erinnerungen an Zsigmond Móricz.

I. Klár: Gyula Krudy der Jüngste.

DISKUSSION

Frau Fallenbüchl, Gizella Ambrus: Literaturgeschichte und Memoiren.

Tibor Wittmann: Zu den Bemerkungen von Rezső Szij.

DATEN UND BEITRÄGE

László Sziklay: Nachlese in tschechoslowakischen Archiven.

Márton Tarnócz: Ein Brief von Ádám Batthyány an Éva Lobkovitz-Poppel.

István Fenyő: János Földi über die Notwendigkeit eines Landnahme-Epos.

Ferenc Hernády: Zwei Gedichte von Szeberényi in der Handschrift von Szentlőrinc.

László Szekeres: Zum Nachleben der während der Revolution geschaffenen Werke von Jókai.

László Kardos—Gizella K. Kocstur: Die Kroquis-Gedichte von Árpád Tóth.

RUNDSCHAU

Lajos Hopp: Über die neue Ausgabe der Briefe von Kelemen Mikes aus der Türkei.

Zsigmond Vita: Zsolt Trócsányi: Zur Geschichte der Hochschule von Nagyenyed.

Sándor Scheiber: Piroška D. Szemző: Die Lebensstaje von János Arany.

Ambrus Oltfányi: Ungarisches schriftstellerisches Pseudonym-Lexikon.

SAMUEL ROŽNAY, SLOVENSKÝ PROPAGATEL MAĎARSKÉHO BÁSNICTVA

Rudo Brtán

Medzi slovenskými osvietenami stojí zaujímavý a nedocenený zjav predčasne zosnulého *Samuela Rožnay* (1787—1815), ktorý — ako syn zvolenského krajčira — má veľké zásluhy na poli slovenskej literatúry na prelome XIX. a XX. storočia. Jirí Palkovič, profesor prvej katedry slovenčiny na evanjelickom lýceu v Bratislave upozornil svojho nadaného žiaka, ovládajúceho skvele gréčtinu, latinčinu, češtinu, maďarčinu i nemčinu, na maďarského básnika, Sándora Kisfaludyho. Tak sa stalo, že Rožnay, poslucháč university v nemeckom meste Tübingen, okrem prekladov gréckej, ruskej a z českej literatúry, preložil aj niekoľko sloh veľkej básne Kisfaludyho do nemčiny pod názvom „Himfy's Klagen der Liebe“ v časopise *Morgenblatt*. Rožnay prispieval aj do *Intelligenzblattu* a preto predpokladáme plným právom, že z jeho pera pochádzajú aj ďalšie možné preklady a najmä recenzia „Magyarische Blumenlese“, ktorá vyšla pod titulom „Ungrische Literatur“. Tak zbližil nevdojak Rožnay slovenskú a nemeckú verejnosť s maďarskou literatúrou.

A kiadásért felel: az Akadémiai Kiadó igazgatója

Műszaki felelős: Szöllősy Károly

A kézirat érkezett: 1957. XI. 15. — Terjedelem: 16 (A/5) ív

43438/58 — Akadémiai Nyomda — Felelős vezető: Bernát György

TARTALOM

<i>Czine Mihály</i> : A novellista Móríc Zsigmond első lépései	297
<i>Perjés Géza</i> : Új adatok és szempontok az álkuruc balladák vitájához.....	313
<i>Varga Imre</i> : Amade-versek kéziratos énekgyűjteményeinkben	325
<i>Tömöry Márta</i> : Az egyetemi hallgató Ady Endre és az egyetemi hallgatók.....	337
<i>Greza Ferenc</i> : Juhász Gyula Máramaroszigeten	349

Kisebb közlemények

<i>Schulek Tibor</i> : Az első magyar bibliográfiáról	372
<i>Rudo Brán</i> : Roznay Sámuel, a magyar költészet szlovák propagálója	377

Emlékezések

<i>Fóris Lajos</i> : Emlékeim Móríc Zsigmondról	381
<i>Klár István</i> : Legifjabb Krudy Gyula	383

Vita

<i>Fallenbüchlné Ambrus Gizella</i> : Irodalomtörténet és emlékiratok	386
<i>Wittman Tibor</i> : Szij Rezső megjegyzéseihez	388

Adattár

<i>Sziklay László</i> : Tallózás csehszlovákiai levéltárakban	390
<i>Tarnóc Márton</i> : Batthyány Ádám levele Lobkovitz Poppel Évához	402
<i>Fenyő István</i> : Földi János a honfoglalási eposz szükségességéről	404
<i>Hernády Ferenc</i> : Szeberényi két verse szentlőrinci kéziratában.....	408
<i>Szekeres László</i> : Jókai forradalom alatt írt műveinek utóéletéhez	411
<i>Kardos László—K. Kocztur Gizella</i> : Tóth Árpád kroki-versei	446

Szemle

<i>Hopp Lajos</i> : Mikes Kelemen Törökországi leveleinek új kiadásáról.....	458
<i>Vita Zsigmond</i> : Trócsányi Zsolt: A nagyenyedi kollégium történetéhez	464
<i>Scheiber Sándor</i> : D. Szemző Piroska: Arany János napjai.....	467
<i>Oltványi Ambrus</i> : Gulyás Pál: Magyar írói álnév lexikon	467
Idegennyelvű ismertetések	471



Az Irodalomtörténet 1957/4. számának tartalma:

<i>Szekeres László</i> : Jókai és Petőfi szakítása
<i>Nemeskürty István</i> : A XVI. század utolsó három évtizedének postillairodalmából
<i>Zimándi P. István</i> : Péterfy Jenő utolsó éve

VITA

Barta János: Arany János és kommentátora

ADATOK ÉS ADALÉKOK

<i>Rubinyi Mózes</i> : Mikszáth rimaszombati diákévei
<i>Szabadi Sándor</i> : Két Móríc-levél
<i>Zoványi Jenő</i> : Javítások Pilcius Gáspár életrajzi adataiban
<i>Garamvölgyi József</i> : Ady és a hivatal

SZEMLÉ

<i>Rózsa György</i> : Irodalomtörténet és ikonográfia
<i>Oltványi Ambrus</i> : Szöveggyűjtemény a reformkorszak irodalmából
<i>Kovács Győző</i> : Fazekas Mihály összes művei
<i>Rónay György</i> : Molière válogatott vigjátékai
<i>Stoll Béla</i> : Őszi harmat után
<i>Görgey Gábor</i> : Thomas Mann: Válogatott tanulmányok
<i>Makay Gusztáv</i> : Fenyő István: Az Aurora
<i>V. Kovács Sándor</i> : Két Tinódi-könyv
<i>Hopp Lajos</i> : André Stil: Párizs velünk

Ára: 12,— Ft

Előfizetés egy évre 40,— Ft

Az Irodalmi Figyelő 1957 2—3. számának tartalma:

SZEMLE

- Nyíró Lajos*: Csernisevskij tragikum- és komikum-elméletéről
Lakits Pál: Az exemplum a középkor végén
Sziklay László: Svetozár Hurban Vajanský halálának negyvenedik évfordulója
Dobossy László: Petr Bezruč kilencven éves
Vajda György Mihály: Hat könyv Hermann Hesséről

MONOGRÁFIÁK

- Denys Page*: A homérosi Odysseia (Ritoók Zsigmond)
Andrej Melicherčík: A Jánošík-hagyomány Szlovákiában (Michna Sarolta)
R. W. Ketton-Cremer: Thomas Gray. Életrajz (Ruttkai Kálmán)
Nyelv és irodalom (Gáldi László)
Philip Young: Ernest Hemingway (Sükösd Mihály)
Malcolm Cowley: Az irodalom helyzete (Nagy Géza)
La Librairie Française (Az 1955. év könyvei) (Hopp Lajos)

FOLYÓIRATCIKKEK

Irodalomelmélet

Germán nyelvű irodalmak

Román nyelvű irodalmak

Szláv nyelvű irodalmak

Magyar irodalom

A külföldi irodalomtörténeti folyóiratok repertórium 1956.



Az Irodalmi Figyelő 1957/4. számának tartalma:

SZEMLE

- Rónay György*: A franciák és a barokk
Sziklay László: A régi szlovák irodalomról
Walkó György: Adatok Bertolt Brecht írói arcképéhez
Lengyel Béla: A szocialista irodalom nemzeti sajátosságai
Nyíró Lajos: A realizmus kérdései a szovjet folyóiratokban

MONOGRÁFIÁK

- L. Pralle*: Tacitus újrafelfedezése (Borzák István)
W. Bacher: Adalékok a nyelvi öntudat kérdéséhez a spanyol irodalomban (Király Rudolf)
P. Reimann: A német irodalom főirányzatai 1750—1848 (Mádl Antal)
W. F. Mainland: Schiller és a változó múlt (Vajda György Mihály)
E. C. Pettet: Keats költészetéről (Vámosi Pál)
A. N. Szokolov: A romantikától a realizmus felé (Nyíró Lajos)
Fr. Marill-Albérés: A természetes Stendhálnál (Lakits Pál)
R. Martin du Gard: Feljegyzések André Gide-ről. 1913—1951 (Hopp Lajos)
Fr. Nourrisier: A drámaíró Federico Garcia Lorca (Szilvás D. Gyula)
A. Momigliano: Utolsó tanulmányok (Gáldi László)
A Matica Srpska bibliográfiái (Vujicsics D. Sztóján)

FOLYÓIRATCIKKEK

BIBLIOGRÁFIA

Szabó György: A hazai világirodalmi tanulmányok, 1956

HÍREK